

1 DE GEEST VAN GOD IN HET OUDE TESTAMENT

De Geest des Heren betekent in het O.T. volgens de Evangelical Dictionary of Theology: 'an expression for God's power, the extension of Himself wherby He carries out many of His mighty deeds'.¹ Soms worden de daden van deze Geest uitgedrukt in woorden als: de hand van God (Ps. 19:1), het woord van God (Ps. 33:6, 147:15) of de wijsheid van God (Ex. 28:3).² Gods woord is heilig, Gods naam is heilig en zo is de geest van God ook heilig. Het zijn allemaal vormen van Gods manier van openbaren.

In Psalm 139:7-10 wordt de alomtegenwoordige geest en de van hand van Jahwe naast elkaar genoemd. Dit gebeurt ook in Ez. 8:1-3. Aan de hand van Jahwe worden soms dezelfde werkzaamheden toegeschreven als aan zijn geest. Deze ruach is dus de geest van Jahweh of de geest van Elohim of de geest van zijn neus of zijn lippen. Wanneer ruach en Jahweh in deze combinatie met elkaar voorkomen kan de tweede naamval wijzen op dat God de bezitter van de geest is. Of de bewerker van de zending van de geest.

De geestaanwezigheid in het O.T. betekent ook vaak dat Jahweh zelf aanwezig is. Men kan dan spreken van een zelfopenbaring van Jahweh in of door zijn geest. Een kenmerk van deze Geest is dat deze onzichtbaar, transcendent, plotseling, explosief verschijnend en als bestendig werkzaam in het midden van zijn volk is. Deze geest is bron en bemiddelaar van openbaringswaarheden en is werkzaam in profeten, koningen, richters en de Messias.³ Gods ruach is geen onpersoonlijke kracht. Hij is geen verzelfstandigd deel van God of een eigenschap van God. Ook is de ruach van God geen tussenwezen van God en de mens of een engel. De meest belangrijke functie van de Geest van God in het O.T. is wanneer deze zich openbaard als de geest van profetie. (2 Kron. 15:1, Neh. 9:30, Zach. 7:12).⁴

Het woord: ruach in het O.T. heeft dezelfde betekenis als pneuma in het N.T. Het woord ruach is een Westsemitisch woord. Meest waarschijnlijk is dit woord een klanknabootsing van de loeiende wind of het opgewonden ademhalen. De letterlijke betekenis of grondbetekenis van het woord ruach: *"is de kracht die ervaren wordt in de ademstoot en de windvlaag en waarvan men niet weet waar vandaan deze komt en waarheen deze voert"*.

Men kan het woord ruach op twee manieren interpreteren. Ten eerste duidt men de adem van de mens aan als ruach. Het is dan de vitale levenskracht die verblijft in de ademhaling. De motorische kracht in de mens die hem tot activiteit beweegt.⁵ De ruach is zowel binnen als buiten de mens. Ze gaat uit hem en werkt op hem in. Het is in deze krachtige ademhaling, in deze 'zetelende gemoedsbeweging' waar Jahwe de mens aangrijpt en meevoert. Doordat deze kracht even ongrijpbaar,

¹ Walter A. Elwell (red), Evangelical Dictionary of Theology (Grand Rapids: Baker Book House, 1986), 522

² Walter A. Elwell (red), Evangelical Dictionary of Theology (Grand Rapids: Baker Book House, 1986), 521

³ B. Wentsel, *De Heilige Geest, de kerk en de laatste dingen, De persoon en het werk van de Heilige Geest*, Dogmatiek deel 4a (Kampen: Kok, 1995), 79

⁴ F. W. Grosheide en G.P. van Iltterzon (red), *Christelijke encyclopedie 3* (Kampen: J.H. Kok, 1958), 404

⁵ F.J. Pop, *Bijbelse woorden en hun geheim* ('s-Gravenhage: Boekencentrum B.V., 1964), 172

onherleidbaar en onweerstaanbaar is als die van de wind. Kon men het woord ruach uitstekend als aanduiding van de menselijke geest gebruiken.

Ten tweede betekend ruach ook de grote adem: de wind, de windstoot en de windvlaag. De ruach is een beweging en zet in beweging. Juist omdat de beweging van de wind voor een mens ongrijpbaar is en mysterieus blijft. Omdat je niet weet waar hij vandaan komt of wanneer hij weer zal gaan. Is het makkelijk de link te maken tussen de ruach en de werking van Jahwe. Voor de Westse miëten was de ruach open en dynamisch. Dat is de reden waarom hij in bepaalde omstandigheden direct als de adem van Jahwe wordt ervaren. (1 Kon. 19:11)⁶

2 RUACH IN VERSCHILLENDE TIJDSPERIODEN VAN ISRAEL

Vanuit deze achtergrond kunnen we het woord ruach in de verschillende perioden van de geschiedenis van Israël verstaan

In de tijd van de intocht rond 1200/ 1000 voor Chr., is de ruach een kracht die zo nu en dan mensen tot in hun wezen aangreep. De ruach van Jahwe grijpt bepaalde leiders aan om hen van binnen uit te bezielen tot beslissende bevrijdingsdaden. "Zo strijd Jahwe zelf zijn strijd door zich te bekleden met charismatische leiders"⁷. (Ri. 6:34, Ri. 3:10, 2 Kro. 2:16)

God doet dit in deze periode op dezelfde manier met de profeten. Een hele groep profeten kon bijvoorbeeld in geestvervoering raken. Maar ook voorbijgangers die er niets mee te maken hadden konden in geestvervoering raken. (1 Sam. 10:10) De Geest van God was een motiverende kracht in de inspiratie van de profeten.⁸ Ook al had de Geest meestal een vervoerende uitwerking, het bracht altijd openbaring van Gods boodschap. Meestal ingeleid met: 'Zo spreekt de Heer'. Tot na de ballingschap wordt de profetie verstaan als de werking van de goddelijke ruach.

Wanneer de periode van de koningen aanbreekt ontstaat er een verandering van het optreden van de ruach. Vanaf deze tijd werd de ruach een gave die blijvend op de gezalfde van Jahwe rustte en hem vervulde en doorstroomde. (Num. 11:25-26, 2 Kon. 2:15, Jes. 11:2) En wanneer dit gebeurde kreeg de koning bijzondere kwaliteiten. De ruach overviel de mensen niet langer zoals in de vorige periode maar werd gegeven via zalving of handoplegging. (Num. 11:25-29, Jes. 42:1, Deut. 34:9)

Na de ballingschap wordt de ruach die eerst alleen voor het davidische koningschap bedoeld was, overgedragen op de Messiaanse koning van de eindtijd. "De ruach wordt hem geschonken en begiftigt hem met grote bestuurskwaliteiten." (Wijsheid, besef, raad, sterkte, aanvoelen en ontzag (Jes. 28:5) De 'davidische geestesgave' rust niet langer alleen op de Messiaanse koning. Maar over het hele volk zal in de eindtijd de ruach worden uitgedronken.

Dan wordt in de loop van de tijd de ruach van Jahwe steeds algemener. Het is niet langer een specifiek meeslepend handelen maar meer een algemeen aanwezig zijn. (Jes. 34, Ps. 51:13) De betekenis van de ruach van de mens verschuift ook. Het dynamische verdwijnt en de ruach gaat naar het binnenste van de mens. Ook wordt de ruach het middelpunt van het menselijk willen, voelen en handelen. En uiteindelijk gaat de ruach het binnenste van de mens betekenen.⁹

⁶ O.S. Steggink en K. Waaijman, *Spiritualiteit en Mystiek* (Nijmegen: Gottmer, 1985), 9

⁷ O.S. Steggink en K. Waaijman, *Spiritualiteit en Mystiek* (Nijmegen: Gottmer, 1985), 10

⁸ Walter A. Elwell (red), *Evangelical Dictionary of Theology* (Grand Rapids: Baker Book House, 1986), 521

⁹ O.S. Steggink en K. Waaijman, *Spiritualiteit en Mystiek* (Nijmegen: Gottmer, 1985), 11

In het O.T. hebben wij de belofte van een grotere werking van de Geest. Joel 2 :28-29 "Daarna zal het geschieden, dat Ik mijn Geest zal uitstorten op al wat leeft, en uw zonen en uw dochters zullen profeteren; uw ouden zullen dromen dromen; uw jongelingen zullen gezichten zien."

LITERATUURLIJST

Elwell, Walter A. (red), *Evangelical Dictionary of Theology* .Grand Rapids: Baker Book House, 1986

Grosheide, F.W. en G.P. van Itterzon (red), *Christelijke encyclopedie 3*. Kampen: J.H. Kok, 1958

Pop, F.J., *Bijbelse woorden en hun geheim*. 's-Gravenhage: Boekencentrum B.V., 1964

Steggink, O.S. en K. Waaijman, *Spiritualiteit en Mystiek*. Nijmegen: Gottmer, 1985

Wentsel, B., *De Heilige Geest, de kerk en de laatste dingen, De persoon en het werk van de Heilige Geest*, Dogmatiek deel 4a. Kampen: Kok, 1995.